

This project is funded by
the European Union

Мониторинг и подобрување на капацитетот на институциите во справување со организиран криминал и корупција
Monitorimi dhe përmirësimi i kapaciteteve të institucioneve në ballafaqim me krimin e organizuar dhe korrupsionin
Monitoring and improvement of the institutions capacity's fighting organized crime and corruption

МОНИТОРИНГ БРИФ 07/2019

НА СУДСКИ ПОСТАПКИ ПОВРЗАНИ СО ОРГАНИЗИРАН КРИМИНАЛ
И КОРУПЦИЈА

Издавач:

Коалиција „Сите за правично судење“

Автор:

Проф. д-р Гордан Калајциев

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската унија. Нејзината содржина е единствена одговорност на Асоцијацијата за Демократски Иницијативи и Коалицијата Сите за правично судење и истата не ги одразува ставовите на Европската унија

Достапно единствено како електронско издание.

АКТУЕЛНИ СУДСКИ ПОСТАПКИ

ПРЕДМЕТИ НА ЈАВНОТО ОБВИНИТЕЛСТВО ЗА ГОНЕЊЕ НА ОРГАНИЗИРАН КРИМИНАЛ И КОРУПЦИЈА

КОК 4/19

Во конкретниот предмет 5 лица се обвинети за сторено кривично дело од член 215 од Кривичниот законик.

На ден **11.07.2019** година на рочиштето јавноста беше исклучена без судот да донесе решение за **исклучување на јавноста**. На набљудувачот од Коалиција „Сите за правично судење“ не му беше дозволено да присуствува како стручна јавност, ниту пак беше известен од кои причини се исклучува јавноста на судењето.

На ден **15.07.2019** година, рочиштето продолжи во фаза на доказна постапка. Се изведуваа материјални докази - видео снимки од страна на обвинителството. **Расправата не се снимаше**, односно за неа се водеше само записник, преку диктирање од страна на судијата.

На ден **16.07.2019** година, рочиштето продолжи во фаза на доказна постапка со испитување на еден сведок и четворица обвинети од вкупно 5 обвинети во овој предмет, на предлог на одбраната. Обвинетите беа и вкрстено испрашани од страна на јавниот обвинител, како што и претседателот на судечкиот совет го искористи своето право да поставува прашања на обвинетите. Во текот на испитувањето на сведокот и на обвинетите, **судот реагираше на поставените прашања од страна на бранителите**, како и на прашањата на јавниот обвинител, дури **и кога немаше истакнато приговор** од страна на странките во постапката.

Претседателот на судечкиот совет на еден од бранителите му изрече парична казна во износ од 300 евра поради непрофесионално однесување, односно поради помагање на сведокот и обвинетите при формулирањето на одговорите при нивното испитување.

Јавноста беше нотирана на записник како присутна на расправата. Расправата не се снимаше, односно за неа се водеше само записник преку диктирање од страна на судијата.

КОК 6/18

Предметот се води за кривично дело 273 став 1 и став 2 од КЗ.

На ден 03.07.2019 година, рочиштето се **одложи поради бранителот** на обвинетиот, кој имал закажано друго судење во исто време.

КОК 28/18

Предметот се води за кривично дело од член 418 - а од КЗ.

На ден 10.07.2019 година, рочиштето беше закажано во судница 1 во Кривичниот суд, но поради одржување на друг предмет во судската сала, се извести дека за овој предмет расправата ќе се

одржува во стариот кривичен суд. Надвор од судската сала, записничарот извести дека судењето ќе се одлага поради барање на бранител во постапката, по што беше кажан датумот за наредното рочиште.

КОК 30/19

Предметот се води за кривично дело од член 368 - а од КЗ.

На ден 12.07.2019 година, рочиштето беше одложено поради отсуство на јавниот обвинител кој бил надвор од државата на службено патување.

КОК 35/19

Предметот се води за кривично дело од член 418 - а и по член 418 - в од КЗ.

На ден 09.07.2019 година, рочиштето се одложи бидејќи обвинетите не беа спроведени од притвор.

На 10.07.2019 на главната расправа Јавниот обвинител го прецизираше обвинителниот акт за третообвинетиот во предметот, по што Это обвинетиот се изјасни дека ќе пристапи кон признавање на вина.

Одбраната на 1во и 2ро обвинетиот побараа раздвојување на постапката со цел подготовка на одбраната. Судот донесе решение за раздвојување на постапката за двајцата обвинети за која по ставање на архивски судски КОК број, странките ќе бидат известени за време и место на одржување на главната расправа со покана.

Расправата продолжи со давање на воведен говор од страна на јавниот обвинител кој беше од техничка природа, затоа што судот писмено на записник го внесе обвинителниот акт како воведен говор, а примерок од прецизираниот обвинителен акт им беше даден на одбраната и обвинетиот. По признанието на вина, судот само постави прашања за доброволноста на признанието, **не изведе докази релевантни за одмерување на висината на казната**, по што му изрече казна затвор во траење од 4 години.

КОК 37/19

На ден 08.07.2019 година, рочиштето се одложи поради отсуство на дел од обвинетите. Поради одлагање на предметот нема информација за кое дело се работи и бројот на обвинети во предметот.

КОК 38/16

Предметот се води за кривично дело 353 од КЗ, познат под кодно име „ЗМИСКО ОКО“.

На 05.07.2019 година, главниот претрес се одложи поради отсуство на дел од обвинетите како и нивните бранители. Дополнително, претседателот на судечкиот совет наведе дека до овој суд е доставено барање за спојување на овој предмет со предмет КОК-41/08 (Змиско око 2), со

образложение дека се работи за ист кривичноправен настан со различни обвинети. Од таа причина судот донесе решение за спојување на двете постапки во една единствена, со можност во иднина истата повторно да се раздвои доколку се појават оправдани причини за тоа.

КОК 51/19

Предметот се води за кривично дело од член 394 став 1 и од член 378 став 3 од КЗ.

Постапката за овој предмет се води по стар ЗКП, со оглед дека се однесува за кривичен настан случен во 2012 година и за кој има осудителни пресуди за 14 обвинети од кои дел ги издржале своите казни, а дел се уште ги издржуваат. Постапката била раздвоена за сега обвинетиот поради негово бегство и бил осуден во отсуство, кој после некое време самиот се предал во амбасадата на РМ која се наоѓа во Германија.

На ден 15.07.2019 година главниот претрес се одржа. Иако предметот се води во стар ЗКП, судењето започна со инструменти од новата постапка, односно на денешниот претрес јавниот обвинител и бранителот **дадоа воведни говори**, а потоа обвинетиот на главниот претрес ја призна вината, по што судот поставуваше прашања во врска со доброволноста на признанието, изведе докази само за утврдување на висината на казната и му изрече казна затвор во времетраење од 2 години.

КОК 53/15

Поради одлагање на предметот нема информација за кое дело се работи и бројот на обвинети во предметот.

На ден 02.07.2019 година на закажаниот термин во судот, судницата каде што беше закажано рочиштето не се појави никој. По извршена проверка на шалтерите во судот во делот за предмети од организиран криминал добиено е усно известување од службеникот за одлагање на рочиштето поради отсуство на обвинетите и нивните бранители.

ПРЕДМЕТИ НА СПЕЦИЈАЛНОТО ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО

К 238/18 ПОД КОДНО ИМЕ „ТРЕВНИК“

На 02.07.2019 година, се дадоа завршните зборови од страна на странките во постапката. Завршни зборови дадоа јавниот обвинител во траење од час и половина, 2 бранители и 1 обвинет. Другите двајца обвинети изјавија дека остануваат во целост на завршните зборови од нивните бранители и немаат свој завршен збор. Се закажа објава на пресуда на 04.07.2019 година во 9:00 часот.

На ден 04.07.2019 година претседателот на советот јавно ја објави пресудата. Прво судот се осврна кон обвинителниот акт по кој се обвинуваат обвинетите, односно го наведе кривичното дело и наведе дека пресудата е донесена во согласност со доказите, а потоа изрече ослободителна пресуда за обвинетите.

К 817/11 ПОД КОДНО ИМЕ „МАЏАР ТЕЛЕКОМ“

На ден 04.07.2019 година, судијата кажа дека барањето за изземање на судија поротник поднесен од бранителот на 1во обвинетиот се одбива како неоснован.

Сведокот кој беше повикан со замолница преку Министерство за правда до Грција нема никаков одговор.

Судијата кажа дека има услови за денешниот претрес и потоа бранителот од одбраната кажа дека СЈО ги прифатиле сите предлози за докази од нивна страна. Судијата како во неформален разговор праша дали се согласни предложените докази од Обвинителството и дополнети со докази од одбраната доставена до судот да се стават на записник - по што странките се согласија. ЈО кажа дека дополнителните докази ќе ги поднесат во текот на постапката.

К 1493/17 ПОД КОДНО ИМЕ „ТОТАЛ“

На ден 11.07.2019 раправата се одложи поради тоа што судот немаше технички услови за одржување на рочиштето. **Опремата за снимање** на судењето била во друга судница, за друг предмет кој што бил притворски.

К 1959/17 ПОД КОДНО ИМЕ „ТОРТУРА“

На ден 05.07.2019 година, на рочиштето се испитаа двајца сведоци предложени од страна на Специјалното јавно обвинителство. Сведоците беа испитани во директно испрашување од страна на обвинителството, додека пак одбраната не го искористи своето право за вкрстено испрашување. Судот не го искористи своето право согласно член 383 став 5 и не поставуваше прашања. Во текот на директното испитување, одбраната даваше приговори на поставените прашања на кои судот внимаваше и веднаш донесуваше решение за нивна дозволеност согласно ЗКП.

КОК 3/19 ПОД КОДНО ИМЕ „ТАЛИР“

На ден 09.07.2019 година, рочиштето се одложи поради отсуство на претставник на обвинетото правно лице ВМРО ДПМНЕ.

КОК 7/18 ПОД КОДНО ИМЕ „ТИТАНИК“

На ден 05.07.2019 година, рочиштето се одложи поради непотполн судечки совет.

КОК 7/19 ПОД КОДНО ИМЕ „ТРИСТА“ (ПОВТОРУВАЊЕ НА ПОСТАПКА)

На ден 02.07.2019 година, рочиштето се одложи поради тоа што обвинетиот не беше спроведен од КПУ Идризово, каде издржува казна затвор определена во предметот „Тенк“.

КОК 46/19 ПОД КОДНО ИМЕ „БОЖИНОВСКИ“

На ден 12.07.2019 година, главниот претрес се одложи поради отсуство на сведоци, а за кои има уредна достава.

КОК 47/17 ПОД КОДНО ИМЕ „ТВРДИНА/ТАРГЕТ“

На ден 08.07.2019 година, постапката продолжи во доказна постапка со испитување на 1 сведок предложен од страна на ЈО. Пред директното испитување на сведокот, јавниот обвинител предложи да се изведат два материјални докази бидејќи сведочењето е поврзано со нивната содржина. Одбраната го искористи своето право да го испита сведокот вкрстено. Испитувањето беше неколку пати прекинато од страна на судот кој после секој даден одговор на сведокот дополнително му поставуваше прашања со цел појаснување на одговорот. По завршување на вкрстеното испитување, судот го искористи своето право од член 383 ст.5, но испитување не беше ограничено на она што сведокот го кажа во својот исказ, туку прерасна во посебно испитување.

КОК 60/17 ПОД КОДНО ИМЕ „ТРЕЗОР“

На ден 01.07.2019 година, рочиштето продолжи во доказната постапка со испитување на еден сведок предложен од страна на обвинителството. Сведокот беше испитан директно од страна на јавното обвинителство и од страна на одбраната. Вкрстено сведокот не беше испитуван. Судот го искористи своето право согласно член 383 став 5 и го испраша сведокот за појаснување на веќе дадените одговори. Судот внимаваше за дозволеноста на поставените прашања по истакнат приговор и без истакнат приговор. Судот помагаше во формулирање на одредени прашања поставени од страна на ЈО. Во одреден дел од давањето исказ на сведокот, судот донесе решение по барање на ЈО, со кое ја исклучи јавноста од судењето односно медиумите со образложение дека во одреден дел од исказот сведокот би можел да даде исказ кој се смета за деловна тајна и други класифицирани информации. Стручната јавност не беше исклучена од судењето.

КОК 64/17 ПОД КОДНО ИМЕ „ТЕНДЕРИ“

На ден 09.07.2019 година, рочиштето било **одложено** поради **закажување на друг предмет кај ист претседател на судечки совет**. Расправата е одложена на претходно рочиште по друг предмет наречен “Талир” на кој суди истиот судија како претседател на судечкиот совет кој на тоа рочиште го одложил денешното рочиште по предметот „Тендери“. Судањето воопшто не се одржа, бидејќи странките веќе знаеле за промената во распоредот, па така наместо Тендери се вметнал предметот Талир во кој има ист обвинет.

На 10.07.2019 рочиштето се одложи поради **отсуство на обвинет**, а поради оправдани причини.

КОК 66/17 ПОД КОДНО ИМЕ „МОНСТРУМ“

На 01.07.2019 главниот претрес продолжи во доказна постапка каде што беа изведени докази на одбраната, беше испитан еден сведок и беа прочитани исказите на останатите сведоци кои што се недостапни на органите на прогон. Предметот се води по стар ЗКП. Судијата ги извести странките дека дал наредба за изготовка на ново вештачење на мобилните телефони бидејќи сега МВР има нова технологија за вештачење.

КОМЕНТАРИ

Загрижува трендот на високот број на одложени расправи поради отсуство на обвинетите, но и на нивните бранители во постапката. Сметаме дека е неопходно правилно функционирање на автоматскиот судскиот систем за управување со предметите (АКМИС) преку кој соодветно би се насрочувале предметите, со што би се одбегнала практиката за преклопување на термините. Воедно, загрижувачка е тенденцијата на отсуство на обвинетите или нивните бранители, како и на членовите на судскиот совет или јавниот обвинител, со што се доведува во прашање не само ефикасноста на судската постапка, туку и правичноста на истата.

Забележлив е и опстојува трендот на доминантна улога на судот во текот на испитувањето на сведоците во текот на доказната постапка. Имено, наместо судот да се воздржи од поставување на прашања на сведоците и/или оваа негова практика да биде само во исклучителни случаи, доколку е тоа потребно само за разјаснување на некои факти, се уште сме сведоци на практиката на активен суд, кој под превезот на правото уредено во членот 383 од ЗКП, воведува целосно сопствено инквизиторно испрашување. На овој начин се нарушува начелото на независност и непристрасност на судот, а во истовреме се рушат и начелата на акузаторанта кривична постапка, каде главната улога на странките во постапката е да го убедат судот надвор од разумно сомневање во вистинитоста на своето тврдење. Во спротивно, согласно овие начела каде судот не е должен да ја утврдува вистината, а доколку јавниот обвинител не успее да го убеди судот надвор од разумното сомневање во вистинитоста на неговата теорија на случај, тогаш судот би требало да биде пасивен и да постапи согласно начелата на *in dubio pro reo* или *in dubio pro libertate*. Дотолку повеќе, сметаме дека е неопходно судот да обрнува поголемо внимание на неговата улога во текот на главната расправа при директните и вкрстените испитувања на сведоците, и притоа да не реагира по службена должност (која според ЗКП воопшто и не е предвидена) на дозволеноста и на начинот на формулирање на определни прашања од странките во случаите кога за тоа не се дадени соодветни приговори. Ова во насока на задржување на неговата непристрасност.

Во оваа смисла сметаме дека е потребно да се обрне и дополнително внимание врз унапредувањето на степенот на професионалните стандарди на бранителите и на обвинителите, а во насока на почитување на одредбите од ЗКП кои што се однесуваат на правилата и стандардите за директните и вкрстени испитувања, како и во однос на правилата и стандардите за содржината на воведните и завршните говори.

Загрижува трендот на неизведување на докази за поткрепа на даденото признание за вината на обвинетиот во текот на главната расправа. Имено, во случаите кога е дадено признание за вина од обвинетиот, сметаме дека е неопходно судот да изведе минимум докази, врз основа на кои непротивречно ќе го поткрепи со факти ваквото признание. Во спротивно, немаме основ за прифаќање на признанијата, од едноставна причина што во овие случаи се добива впечатокот за арбитрерност на судот при оценката на дадените признанија за вина од страна на обвинетиот.

Неопходно е судот повеќе да внимава на одредбите од ЗКП по службена должност во случаите кога предметите се водат по стариот ЗКП; со цел одбегнување на процесни пропусти, кои понатаму може да бидат искористени со цел вложување на правни лекови, кои би имале резултат за повторувањето на кривичната постапка по новиот ЗКП. На овој начин би се лимитирале можностите за евентуалното

изигрување на правдата од страна на обвинетиот, во насока дека во текот на повторената постапка би добил полесен третман или ова повторување би водело кон исполнување на одредбите за застареност на кривичното гонење, со што обвинетиот би бил неправедно поставен во привилегирана положба.